

**Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України**

**«Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» щодо особливостей діяльності на тимчасово окупованій території України»
(реєстр. № 7646 від 08.08.2022 р.)***

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» щодо особливостей діяльності на тимчасово окупованій території України» розроблено з метою визначення заходів, які можуть здійснювати суб'єкти владних повноважень, юридичні особи публічного права та інші суб'єкти господарювання у взаємодії з державою-агресором, незаконними органами й окупаційною адміністрацією на тимчасово окупованих територіях, а також виконання названими суб'єктами завдань зі збереження контролю над фактично окупованими після 24 лютого 2022 року територіями та забезпечення життєдіяльності мешканців таких територій.

Вважаємо за необхідне зазначити таке.

1. Конвенцією про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 р. на окупаційну державу покладено зобов'язання із підтримання ефективного управління відповідною окупованою територією¹. Водночас передбачено також співробітництво окупаційної держави з державними та місцевими органами влади щодо сприяння належному функціонуванню закладів, відповідальних за піклування про дітей і їхню освіту (частина перша статті 50), забезпечення та підтримування діяльності медичних та лікарняних установ, а також забезпечення та підтримування на окупованій території умов, які є задовільними для охорони здоров'я та санітарії (частина перша статті 56)².

З урахуванням викладеного вище вважаємо, що законопроект № 7646 від 08.08.2022 р., мету якого відповідно до Пояснювальної записки становить, зокрема, забезпечення життєдіяльності мешканців тимчасово окупованих територій, загалом відповідає нормам міжнародного гуманітарного права.

2. Пропоновані новели у ст. 9¹ Закону передбачають, що органам державної влади дозволяється здійснювати заходи з оборони, боротьбу з тероризмом, розвідувальну та контррозвідувальну діяльність. Однак цими повноваженнями уже наділені Збройні Сили України, інші військові формування, правоохоронні органи відповідно до Конституції України, законів України «Про оборону України», «Про розвідку» тощо.

3. Пропонована нова редакція частини четвертої статті 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» містить перелік «незаконних органів, їх посадових та службових осіб», до якого включаються «державо-агресор, її державні органи, органи місцевого самоврядування або збройні чи воєнізовані

¹ Див.: Розділ III Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#top

² Там само.

формування, незаконні органи влади, створені на тимчасово окупованій території, у тому числі окупаційною адміністрацією держави-агресора, незаконні збройні чи воєнізовані формування, створені на тимчасово окупованій території, їх посадовими особами».

У зв'язку з цим зазначимо, що в статті 1¹ Закону наведено визначення термінів, серед яких, зокрема, термін «держава-агресор» відсутній. Натомість є такі дефініції, як «збройні формування Російської Федерації» та «окупаційна адміністрація Російської Федерації». Також надалі у Законі вживається словосполучення «незаконні органи, їх посадові та службові особи».

З огляду на зазначене, з метою дотримання вимог єдності термінології, що застосовується в Законі, відповідного доопрацювання потребують вказані положення статті 1¹, частини четвертої статті 9, а також статті 9¹, 9².

Крім того, законопроект потребує значних доопрацювань, зокрема техніко-юридичних, оскільки назви пропонованих статей 9¹ та 9² є ширшими, ніж викладені в них положення, вживаються окремі оціночні поняття, що є юридично невизначеними (наприклад, у ч. 4 ст. 9 Закону – «якщо це не має на меті завдання шкоди Україні, та з урахуванням особливостей та обмежень, встановлених цим Законом»; п. 1 ч. 2 ст. 9 – «заходи із забезпечення прав і свобод людини і громадянина», п. 5 ч. 2 ст. 9 – «заходи, спрямовані на розв'язання гуманітарних проблем» (*de facto* це широкий спектр заходів, що потребує конкретизації) тощо).

***Дослідницька служба
Верховної Ради України***

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*